

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 3 juni 2022
(OR. en)

9826/22

RHJ 5

NOTA

van: het secretariaat-generaal van de Raad
aan: de delegaties

Betreft: Betrekkingen met Jordanië
- Standpunt van de Europese Unie voor de 14e zitting van de
Associatieraad
(Amman, 2 juni 2022)

Voor de delegaties gaat hierbij het standpunt van de Europese Unie voor de 14e zitting van de Associatieraad EU-Jordanië.

14E ZITTING VAN DE ASSOCIATIERAAD EU-JORDANIË
(AMMAN, 2 JUNI 2022)

Verklaring van de Europese Unie

1. Ter gelegenheid van de **14e zitting van de Associatieraad EU-Jordanië** herhaalt de EU dat zij ernaar streeft het sterke partnerschap tussen de EU en Jordanië nog verder uit te bouwen. De strategische prioriteiten van de EU voor een democratisch, stabiel, groener en welvarender zuidelijk nabuurschap zijn neergelegd in het herziene Europees nabuurschapsbeleid¹, de conclusies van de Europese Raad van 10-11 december 2020², de agenda voor het Middellandse Zeegebied betreffende een hernieuwd partnerschap met het zuidelijk nabuurschap van 9 februari 2021 en de daaropvolgende conclusies van de Raad van 16 april 2021³.

2. **De Europese Unie en Jordanië onderhouden een sterk en wederzijds partnerschap.** Dat blijkt uit de talrijke bijeenkomsten, ook op het hoogste niveau, tussen Jordanië en de instellingen van de Europese Unie sinds juni 2019, de dialogen op hoog niveau in de context van multilaterale en regionale fora, het Associatiecomité EU-Jordanië in mei 2021, de subcomitévergaderingen in 2020 en 2021, en het gezamenlijke voorzitterschap van de Unie voor het Middellandse Zeegebied. Dit alles getuigt van het wederzijdse voordeel van onze duurzame betrokkenheid.

3. De partnerschapsprioriteiten belichamen de doelstellingen van de nieuwe, ambitieuze en innovatieve **agenda voor het Middellandse Zeegebied**, die is vervat in de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger inzake het zuidelijk nabuurschap. De agenda ondersteunt de doeltreffende en tijdige uitvoering van vlaggenschipinitiatieven van het economisch en investeringsplan⁴ die het partnerschap van de EU met de zuidelijke buurlanden, waaronder Jordanië, zullen versterken en onze gemeenschappelijke goederen in het Middellandse Zeegebied zullen helpen beschermen. De nieuwe agenda biedt kansen voor nieuwe partnerschappen op het gebied van strategische prioriteiten van de groene en de digitale transitie die zullen bijdragen tot duurzaamheid, welvaart en veerkracht.

¹ JOIN(2015) 50 final van 18 november 2015.

² EUCO 22/20.

³ JOIN(2021) 2 final.

⁴ Gezamenlijke mededeling "Hernieuwd partnerschap met het Zuidelijk Nabuurschap – Een nieuwe agenda voor het Middellandse Zeegebied" — (JOIN(2021) 2 final van 9 februari 2021).

4. Om de solide en veelzijdige betrekkingen verder te versterken, ondersteunen de partnerschapsprioriteiten de uitvoering van de associatieovereenkomst EU-Jordanië, die richting zal geven aan het partnerschap. **De partnerschapsprioriteiten EU-Jordanië zijn een uiting van gedeelde verantwoordelijkheid en belichamen onze gezamenlijke doelstellingen van een gemeenschappelijke ruimte van vrede, democratie en mensenrechten, rechtsstatelijkheid, welvaart en stabiliteit.** Ze vormen een kader voor onze aanhoudende en versterkte politieke en operationele betrokkenheid, en bieden tegelijkertijd flexibiliteit voor aanpassing aan veranderende omstandigheden.

5. Daarom verbinden de EU en Jordanië zich tot de verdere verdieping van hun dialoog en samenwerking rond de drie **elkaar versterkende doelstellingen van de partnerschapsprioriteiten EU-Jordanië 2021-2027**: 1) versterking van de samenwerking op het gebied van regionale stabiliteit en veiligheid, met inbegrip van terrorismebestrijding; 2) bevorderen van duurzame economische stabiliteit, een groene, digitale, inclusieve en op kennis gebaseerde groei, de kwaliteit van het onderwijs en het scheppen van fatsoenlijke banen; en 3) bevorderen van goed bestuur, de rechtsstaat, democratische hervormingen en de eerbiediging van de mensenrechten. Ook ten aanzien van een aantal **horizontale prioriteiten** zoals migratie en mobiliteit zal de samenwerking worden voortgezet, waaronder de verdere uitvoering van het mobiliteitspartnerschap. De EU zal op de verschillende gebieden waarop zij zich voor Jordanië inzet, voorrang blijven geven aan het herstel na COVID-19 en aan de economische, maatschappelijke en politieke inclusie van kwetsbare groepen, jongeren en vrouwen. In deze context wijst de EU andermaal op haar vaste voornemen Jordanië bij te staan om steun te bieden aan vluchtelingen die bescherming zoeken in Jordanië en om de veerkracht van het land te versterken.

6. Tot de **beleidsprioriteiten van de Europese Unie voor 2019-2024** (een nieuwe strategische agenda 2019-2024 voor de Unie⁵), die de EU in staat moeten stellen de belangrijkste uitdagingen waarmee zij wordt geconfronteerd aan te gaan, behoren de omvorming van de EU tot een moderne, klimaatneutrale, hulpbronnefficiënte en concurrerende economie (de Europese Green Deal); migratie, waarbij de digitale transformatie wordt omarmd door te investeren in het bedrijfsleven, onderzoek en innovatie; het aanhalen van de banden met buurlanden en partners; en het wereldwijd handhaven van de grondrechten en de rechtsstaat. Deze prioriteiten zullen ook vorm geven aan de samenwerking van de EU met Jordanië.

7. De EU en Jordanië zullen voortbouwen op hun partnerschap. De EU erkent het belang van en is bereid steun te verlenen voor de uitvoering van de politieke en de economische hervormingsagenda van Jordanië volgens de aanbevelingen van het Koninklijk Comité voor de modernisering van het politieke stelsel, de Nationale visie en strategie "Jordanië 2025", en het indicatief uitvoerend regeringsprogramma voor 2021-2024 (Government's Indicative Executive Programme, GIEP).

⁵ EUCO 9/19 van 20 juni 2019.

8. Tijdens de **Conferentie Brussel VI over de toekomst van Syrië en de regio** op 10 mei 2022, met de Europese Unie als gastheer, betuigde de Europese Unie namens de internationale gemeenschap nogmaals haar erkentelijkheid aan de bevolking en de autoriteiten van Jordanië voor de prijzenswaardige generositeit waarvan deze blijk geven bij het bieden van een toevluchtsoord aan Syrische vluchtelingen. De EU herhaalt dat de voorwaarden voor een veilige, waardige en vrijwillige terugkeer van vluchtelingen, in overeenstemming met het internationaal recht en de VN-normen, niet zijn vervuld. De EU zal Jordanië blijven steunen in zijn holistische aanpak van de vluchtelingencrisis, rekening houdend met de elementen van de externe dimensie van de mededeling van de Europese Commissie over een asiel- en migratiepact⁶, en in het maximaliseren van de effecten daarvan, ook wat betreft de belangrijkste wederzijdse toezeggingen van deze en eerdere conferenties. De EU zal Jordanië blijven bijstaan bij de hulpverlening aan vluchtelingen en kwetsbare gastgemeenschappen die bescherming en bijstand zoeken in Jordanië, en bij het versterken van de veerkracht en sociale cohesie van Jordanië, waaronder de constante inzet om de gevolgen van de COVID-19-pandemie te verzachten. De EU en Jordanië zullen blijven werken aan duurzame oplossingen voor vluchtelingen en gastgemeenschappen, onder meer door verdere ondersteuning van inclusieve nationale benaderingen van beleidsvorming en programmering op het gebied van toegang tot arbeidskansen, sociale diensten, onderwijs, bestaansmiddelen en zelfredzaamheid. Wij zijn het erover eens dat dit zal leiden tot meer duurzame inclusieve benaderingen en zal bijdragen tot een veerkrachtigere economie en samenleving.

9. Tijdens de Conferentie Brussel V in 2021 heeft de internationale gemeenschap 5,3 miljard EUR toegezegd voor 2021 en daarna. Daarvan kwam 3,7 miljard EUR van de EU, namelijk 1,12 miljard EUR van de Europese Commissie en 2,6 miljard EUR van de EU-lidstaten. De EU als geheel blijft de voornaamste donor met 24,9 miljard EUR voor humanitaire hulp en stabilisatie- en herstelbijstand, een bedrag dat sinds de aanvang van de crisis in 2011 gezamenlijk bijeen is gebracht. Sinds het begin van de Syrische crisis heeft de EU bijna 3,5 miljard EUR aan Jordanië toegewezen, waarvan ongeveer 1,2 miljard EUR naar aanleiding van de Syrische crisis, onder meer voor humanitaire hulp en ondersteuning van de veerkracht van kwetsbare gastgemeenschappen en vluchtelingen uit Syrië, met name via het Regionaal Trustfonds van de EU in respons op de Syrische crisis, en ongeveer 1,3 miljard EUR voor bilaterale bijstand.

10. De EU blijft zich ten volle inzetten voor de politieke en financiële ondersteuning van de **Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen (UNRWA)**, die van cruciaal belang is om te voorzien in de behoeften van Palestijnse vluchtelingen op het gebied van menselijke ontwikkeling en bescherming. In dit verband hebben de EU en de UNRWA op 17 november 2021 een gezamenlijke verklaring ondertekend⁷. De EU heeft grote waardering voor de rol die Jordanië speelt in het bevorderen van duurzame steun voor de UNRWA en in het huisvesten van Palestijnse vluchtelingen en het hoofdkwartier van de UNRWA. De EU neemt er tevens nota van dat de situatie van de Palestijnse vluchtelingen en van de UNRWA zelf moeilijk blijft. De EU erkent en waardeert ten zeerste de cruciale bijdrage van Jordanië aan de handhaving van de veiligheid, stabiliteit en ontwikkeling in de regio, zoals ook blijkt uit de jarenlange inzet van Jordanië voor het vredesproces in het Midden-Oosten en zijn inspanningen om de humanitaire gevolgen van de crises in Syrië, Irak en Libanon te verzachten.

⁶ COM (2020) 609 final van 23 september 2020.

⁷ Gezamenlijke verklaring van de EU en de UNRWA over EU-steun aan de UNRWA (2021-2024).

11. De EU prijst de inspanningen van Jordanië om adequaat te reageren op COVID-19, ook met betrekking tot de vluchtelingen die Jordanië opvangt. De EU heeft het nationale **COVID-19-paraatheids- en responsplan** in Jordanië ondersteund dat bijdraagt aan de duurzameontwikkelingsdoelstellingen. Zij deed dit door de verstrekking van hoogwaardige, billijke en betaalbare gezondheidszorg aan Syrische vluchtelingen en kwetsbare Jordaniërs te ondersteunen en door het Ministerie van Volksgezondheid bij te staan in de strijd tegen de pandemie. De EU heeft het Ministerie van Volksgezondheid geholpen bij de aanschaf van reguliere immunisatievaccins voor 20 % van de in Jordanië wonende bevolking voor het jaar 2021. De EU heeft bijgedragen aan de aankoop van 438 000 doses COVID-19-vaccins via de Covax-faciliteit die wordt gefinancierd door het Regionaal Trustfonds van de EU in respons op de Syrische crisis, waardoor Jordanië als een van de eerste landen ter wereld kon beginnen met het toedienen van COVID-19-vaccins aan vluchtelingen. **Om Jordanië te helpen de gevolgen van de pandemie het hoofd te bieden**, heeft de EU 418 miljoen EUR beschikbaar gesteld voor noodhulp, verbetering van het gezondheidszorgstelsel en het opvangen van de sociaal-economische gevolgen. De EU moedigt Jordanië aan de versoepeling van de COVID-19-beperkingen in economische sectoren gepaard te laten gaan met een snelle opheffing van de defensiebevelen (*Defence Orders*).

12. Wat de **militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne**⁸ betreft, heeft de EU deze ongefundeerde en ongerechtvaardigde agressie in de krachtigste bewoordingen veroordeeld, aangezien zij een grove schending vormt van het internationaal recht en de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en de Europese en de mondiale veiligheid en stabiliteit ondermijnt. De EU eist dat Rusland zijn militaire operaties onmiddellijk staakt, al zijn troepen en militair materieel onvoorwaardelijk uit het gehele grondgebied van Oekraïne terugtrekt, en de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen volledig eerbiedigt. De EU betreurt het tragische verlies van mensenlevens en het menselijk leed als gevolg van de Russische agressie. De Russische militaire agressie tegen Oekraïne heeft miljoenen mensen gedwongen hun huizen te ontvluchten.

12bis. Tegen deze achtergrond is de EU ingenomen met de steun van Jordanië aan de resoluties van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 2 maart 2022⁹ en 24 maart 2022¹⁰, waarin wordt geëist dat Rusland onmiddellijk een einde maakt aan zijn militaire agressie tegen Oekraïne en wordt opgeroepen burgers te beschermen en te zorgen voor toegang voor humanitaire hulp in Oekraïne. De EU vertrouwt erop dat Jordanië in dit verband steun zal blijven verlenen in multilaterale fora en moedigt Jordanië aan de Russische agressie tegen Oekraïne te veroordelen.

13. De EU is bezorgd over door de Russische overheid gesteunde desinformatie en de grootschalige manipulatie van informatie die wordt gebruikt om haar militaire agressie tegen Oekraïne te rechtvaardigen en te ondersteunen, en over de ondermijning van het standpunt van de EU over deze kwestie, gericht tegen de samenlevingen van de EU en de buurlanden, waardoor de feiten ernstig worden verdraaid en gemanipuleerd. Het is zeer zorgwekkend dat valse pro-Kremlin-berichten in de media en op sociale netwerken in de Arabische taal in het Midden-Oosten en Noord-Afrika intensief worden verspreid, ook in Jordanië. De EU deelt haar ervaring met en deskundigheid op het gebied van de bestrijding van pro-Kremlin-desinformatie graag met Jordanië en alle partners.

⁸ EUCO 18/22 van 24 februari 2022 en EUCO 1/22 van 25 maart 2022.

⁹ Resolutie GA/12407 van de Algemene Vergadering van 2 maart 2022.

¹⁰ Resolutie GA/12411 van de Algemene Vergadering van 24 maart 2022.

Versterking van de samenwerking op het gebied van regionale stabiliteit en veiligheid, met inbegrip van terrorismebestrijding

14. De EU spreekt nogmaals haar waardering uit voor de actieve diplomatieke rol van Jordanië, met inbegrip van zijn constructieve en effectieve betrokkenheid binnen de **Verenigde Naties**, in het belang van een betere wereld, multilateralisme en de op regels gebaseerde orde. De EU en Jordanië zijn sterke partners op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid, en zullen ernaar streven de samenwerking inzake regionale stabiliteit en veiligheid, met inbegrip van terrorismebestrijding, te versterken.

15. De EU prijst de constructieve rol die Jordanië sinds 2012 vervult als covoorzitter van de Unie voor het Middellandse Zeegebied (UMZ). De EU en Jordanië zullen als covoorzitters van de UMZ constructief blijven samenwerken om een sterk partnerschap in het hele Middellandse Zeegebied te bevorderen. De UMZ heeft meer verantwoordelijkheid genomen en heeft zinvolle oplossingen ontwikkeld om gemeenschappelijke uitdagingen aan te gaan en gemeenschappelijke mogelijkheden te scheppen op cruciale gebieden als milieu en waterbeheer, het scheppen van waardige banen, de inclusie van jongeren en de empowerment van vrouwen.

16. De EU onderkent **de strategische rol van Jordanië in de stabiliteit van de regio** en zal actief met het land blijven coördineren met het oog op een rechtvaardige en alomvattende oplossing van het Israëlijsch-Palestijnse conflict volgens een tweestatenoplossing die een einde maakt aan de bezetting, waarbij de staat Israël en een onafhankelijke, democratische, aaneengesloten, soevereine en leefbare staat Palestina naast elkaar bestaan in vrede, veiligheid en wederzijdse erkenning, met Jeruzalem als toekomstige hoofdstad van beide staten. De EU en haar lidstaten zullen de internationale consensus over Jeruzalem die in de toepasselijke resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, waaronder VNVR-resolutie 478, is vervat, blijven eerbiedigen totdat de definitieve status van Jeruzalem is bepaald. De EU herinnert aan de bijzondere betekenis van de heilige plaatsen en doet een krachtige oproep om de in 1967 ingestelde status quo voor de Tempelberg/Haram al-Sharif te handhaven, in overeenstemming met vroegere afspraken en met inachtneming van de bijzondere rol van Jordanië, die ook in het vredesverdrag tussen Jordanië en Israël uit 1994 is erkend.

16 bis. De EU is ingenomen met de trilaterale samenwerking tussen Jordanië, Egypte en Irak en de bijdrage daarvan aan de regionale stabiliteit.

17. De EU bevestigt opnieuw dat een haalbare, geloofwaardige en inclusieve politieke oplossing voor de **crisis in Syrië** noodzakelijk is, in overeenstemming met het communiqué van Genève en alle aspecten van Resolutie 2254 van de VN-Veiligheidsraad, en zal samen met Jordanië blijven werken aan de uitvoering ervan. Op 24 januari 2022 bevestigde de Raad Buitenlandse Zaken van de EU dat geen normalisering, opheffing van sancties of wederopbouw mogelijk zal zijn totdat het Syrische regime meewerkt aan een politieke oplossing voor het conflict. De EU blijft oproepen tot eerbiediging van de de-escalatieovereenkomst in het noordwesten, stabiliteit in het zuiden van Syrië, wat van cruciaal belang is voor Jordanië, de bescherming van burgers en de ongehinderde, veilige en duurzame toegang voor humanitaire hulp. De EU roept ook op tot de stabilisering van het noordoosten van Syrië, en herinnert aan haar volledige inzet om de heropleving van Da'esh te bestrijden door middel van het optreden van de wereldwijde coalitie tegen Da'esh. De vermindering van het geweld zal bijdragen tot de ondersteuning van het door de VN gefaciliteerde politieke proces in Genève om een duurzame oplossing te vinden voor het conflict. De EU erkent de bezorgdheid van Jordanië over beveiliging, met name op het vlak van drugsmokkel. Tegelijkertijd blijft de EU steun verlenen aan de inspanningen van speciale gezant van de Verenigde Naties Pedersen, onder meer aan het door hem voorgestelde "steps-for-steps"-beleid.

17 bis. De EU onderkent het recht van de Syrische vluchtelingen op een veilige, vrijwillige en waardige terugkeer naar huis indien de voorwaarden voor terugkeer, zoals bepaald door de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen (UNHCR), zijn vervuld, en zal samenwerking in de regio blijven bevorderen in het belang van alle Syriërs. De EU neemt er nota van dat, wegens de voortdurende schendingen van het internationaal humanitair recht en andere schendingen van de mensenrechten, die voorwaarden voor de terugkeer van vluchtelingen in overeenstemming met het internationaal recht vooralsnog niet zijn vervuld. De EU onderkent de cruciale rol die Jordanië samen met andere landen speelt bij het opvangen van Syriërs die het conflict zijn ontvlucht, en prijst de regering en de bevolking van Jordanië, die al zovele jaren Syriërs verwelkomen en opvangen. De EU moedigt Jordanië aan een inclusieve aanpak te blijven volgen bij de opvang van Syrische vluchtelingen.

18. De EU merkt op dat Jordanië nog steeds wordt bedreigd door **terrorisme** en gewelddadig extremisme. De EU waardeert de veelzijdige aanpak van Jordanië, waaronder zijn deelname aan de wereldwijde coalitie tegen Da'esh, dat ondanks het verlies van zijn territoriale dimensie nog steeds actief is in de vorm van een opstand in Irak, Syrië en, via zijn onderafdelingen, in andere delen van de wereld, in Afrika en Azië. De EU waardeert tevens de rol van Jordanië bij het bevorderen van de preventie van gewelddadig extremisme binnen de Verenigde Naties. De EU prijst Jordanië, en met name Z.M. Koning Abdullah II, voor het Akaba-proces en voor zijn gehechtheid aan de oproep tot actie van Christchurch. De EU herhaalt haar standpunt dat alle terrorismebestrijdingsmaatregelen moeten worden uitgevoerd met volledige inachtneming van het internationaal recht, in het bijzonder het internationaal recht inzake de mensenrechten, het humanitair recht en het internationaal vluchtelingenrecht¹¹.

¹¹ Conclusies van de Raad van 15 juni 2020 over het externe optreden van de EU ter voorkoming en bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme, ST 8868/20.

19. De EU en Jordanië zullen blijven samenwerken om **gewelddadig extremisme**, in het bijzonder onder jongeren en kinderen, te voorkomen en te **bestrijden**. De EU moedigt Jordanië aan de oorzaken van radicalisering permanent aan te pakken door middel van een samenlevingsbrede benadering. De EU roept Jordanië op zijn regelgevings- en institutioneel kader te versterken teneinde het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te voorkomen en te bestrijden, de door de Financiële-actiegroep (FATF) in oktober 2021 geconstateerde tekortkomingen spoedig te remediëren en te voldoen aan de internationale standaarden inzake bestrijding van witwassen (AML) en bestrijding van de financiering van het terrorisme (CFT). De EU zal Jordanië in dit verband blijven bijstaan en via de mondiale faciliteit voor AML/CFT technische bijstand en expertise verlenen met het oog op een snelle schrapping van Jordanië uit de lijst. De EU moedigt de Jordaanse autoriteiten aan met Europol te onderhandelen over een werkafspraken, teneinde een gestructureerde samenwerking te faciliteren, alsmede onderhandelingen te openen met de Europese Commissie over een internationale overeenkomst voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen Europol en Jordanië.

20. De EU is vastbesloten haar steun aan Jordanië op te voeren voor alle aangelegenheden inzake **geïntegreerd grensbeheer**, onder meer om de buitengrenzen van Jordanië te stabiliseren en de regionale dreiging van de drugshandel te bestrijden overeenkomstig het internationaal recht inzake de mensenrechten, het humanitair recht en het internationaal vluchtelingenrecht. De EU en Jordanië zullen blijven samenwerken op het gebied van luchtvaartbeveiliging.

Bevorderen van duurzame economische stabiliteit, een groene, digitale, inclusieve en op kennis gebaseerde groei, de kwaliteit van het onderwijs en het scheppen van fatsoenlijke banen

21. De **COVID-19-pandemie** heeft de druk op de sectoren gezondheid, onderwijs en economie verder vergroot. De EU zal met Jordanië blijven samenwerken bij zijn herstelinspanningen na de crisis, en daarbij de nadruk leggen op een groene en digitale transformatie, het vergroten van de veerkracht en het creëren van welvaart en degelijke werkgelegenheid op inclusieve wijze. Op 16 februari 2022 heeft de Europese Commissie een uitvoeringsbesluit vastgesteld waarbij de vaccinatiecificaten van Jordanië als gelijkwaardig worden erkend en het land wordt gekoppeld aan het systeem van het digitale EU-covidcertificaat.

22. De EU moedigt Jordanië aan om daadwerkelijk economische en administratieve hervormingen door te voeren, en herhaalt haar steun hiervoor, alsmede haar bereidheid om nauw samen te werken met Europese donoren en internationale financiële instellingen om de collectieve steun aan Jordanië voor het boeken van tijdige en concrete vooruitgang met zijn prioritaire hervormingsdoelstellingen verder te coördineren en op elkaar af te stemmen. Met hetzelfde doel moet ten volle gebruik worden gemaakt van de verschillende mogelijkheden inzake financiële steun die de EU haar nabuurschapspartners biedt.

23. De EU moedigt Jordanië aan om, door middel van versterkte interministeriële coördinatie en met de voortgezette steun van de EU, de meest noodzakelijke structurele hervormingen door te voeren, waarbij de aandacht uitgaat naar verbetering van de openbare dienstverlening en het beheer van middelen, verantwoordingsplicht en transparantie, en naar een beter bedrijfs- en investeringsklimaat en grotere werkgelegenheid, met name voor jongeren en vrouwen, onder meer in kennissectoren. Sociale zekerheid, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en lonen zijn essentiële aspecten voor de bescherming van bestaansmiddelen en het stimuleren van de particuliere sector en investeringen; dit moet tot uiting komen in de aanstaande wijzigingen van de arbeidswetgeving.

24. De EU looft en ondersteunt initiatieven voor meer **participatie van vrouwen** in het openbare leven, waaronder de economie en de politiek op lokaal en nationaal vlak, alsook voor een groter aandeel vrouwen op de arbeidsmarkt en onder beleidsmakers, en neemt daarbij nota van de gezamenlijke mededeling over het EU-genderactieplan inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden 2021-2025¹². Dit is een belangrijke stap in de bevordering van gendergelijkheid en zal waarschijnlijk het niveau van de economische activiteit doen toenemen en bijdragen tot de economische groei van Jordanië. De EU wijst op het bijzondere belang van maatschappelijke organisaties en van het werk van activisten ter ondersteuning van vrouwenrechten en ter bevordering van gendergelijkheid. De EU is ingenomen met de nationale strategie voor vrouwen in Jordanië 2020-2025 en de grondwetswijzigingen van 2022, en moedigt Jordanië aan de gelijkheid van rechten, economische participatie en sociale empowerment van vrouwen verder te bevorderen. De EU roept Jordanië op, en is bereid het land te steunen bij zijn inspanningen om, gendergelijkheid te bevorderen, onder meer door vooruitgang te boeken met het wetgevingskader, de praktische uitvoering van nationale wetgeving en arbeidsmarkthervormingen om belemmeringen voor de werkgelegenheid voor vrouwen en jongeren weg te nemen.

25. Na de twee succesvolle programma's voor **macrofinanciële bijstand** (MFB) aan Jordanië ten belope van 180 miljoen EUR en 200 miljoen EUR, die respectievelijk in 2015 en 2019 volledig zijn uitbetaald, heeft de EU in 2020 700 miljoen EUR aan macrofinanciële bijstand beschikbaar gesteld aan Jordanië. Dit bedrag omvat 200 miljoen EUR extra als gevolg van de COVID-19-pandemie, naast het reeds overeengekomen derde MFB-pakket (MFB-III) van 500 miljoen EUR, als onderdeel van de verhoogde steun van de EU aan Jordanië. De eerste twee tranches (van elk 250 miljoen EUR) zijn in november 2020 en juli 2021 uitgekeerd. De derde tranche van 200 miljoen EUR blijft beschikbaar tot april 2023. De macrofinanciële bijstand is afhankelijk van een reeks structurele hervormingsmaatregelen inzake beheer van overheidsfinanciën, nutsvoorzieningen, sociaal en arbeidsmarktbeleid en governance, die met de Jordaanse autoriteiten zijn overeengekomen in een memorandum van overeenstemming. Dit is belangrijk om hervormingen aan te moedigen die de economie van het land veerkrachtiger maken en in staat stellen om het hoofd te bieden aan de uitdagingen waarmee het wordt geconfronteerd.

¹² Gezamenlijke mededeling JOIN(2020) 17 final van 25 november 2020.

26. De EU zal **intensievere bilaterale handels- en investeringsbetrekkingen** met Jordanië blijven stimuleren, als een belangrijk instrument voor investeringen, groei en het scheppen van banen. De EU zal Jordanië blijven steunen in zijn inspanningen om de uitvoerprestaties te verbeteren door meer algemene exportcapaciteit en concurrentievermogen te creëren en zich nauwer te integreren in de mondiale waardeketens. Daartoe zal de EU Jordanië steunen in zijn inspanningen om Jordaanse producenten te helpen bij de naleving van specifieke technische, sanitaire en fytosanitaire voorschriften, zodat exploitanten van bedrijven meer profijt kunnen trekken uit de preferentiële toegang die Jordanië al tot de EU-markt heeft. De EU herinnert aan het belang van een correcte uitvoering van de in het kader van de associatieovereenkomst ingestelde vrijhandelsruimte, onder meer door te zorgen voor een transparant en voorspelbaar regelgevingsklimaat voor marktdeelnemers, en is in dat verband klaar om ideeën te verkennen die leiden tot nieuwe stappen om bilaterale handel en investeringen wederzijds te faciliteren en tevens de bestaande vrijhandelsruimte te verdiepen.

27. De EU prijst Jordanië voor zijn inspanningen om vluchtelingen vlottere toegang te bieden tot en te laten deelnemen aan de formele arbeidsmarkt op inclusieve wijze, en stimuleert het land om deze inspanningen voort te zetten. De EU is ingenomen met de grote vooruitgang die is geboekt bij het registreren van een recordaantal van 62 000 werkvergunningen voor Syrische vluchtelingen in 2021, en roept Jordanië op te onderzoeken of het land extra sectoren kan openstellen om deelname aan de arbeidsmarkt mogelijk te maken, hetgeen wederzijds voordelig zou zijn. De EU moedigt Jordanië tevens aan zich te blijven inspannen om het aantal vluchtelingen zonder papieren terug te dringen. De EU spoort Jordanië aan zijn inspanningen op te voeren om de versoepelde oorsprongsregeling verder uit te voeren, de voordelen ervan voor potentiële investeerders in de particuliere sector bekend te maken en meer algemene initiatieven ter verbetering van het investeringsklimaat te nemen, waardoor wellicht ook economische overloopeffecten ontstaan die verder reiken dan het initiatief betreffende de oorsprongsregels. De EU blijft bereid om in nauwe samenwerking met de Jordaanse autoriteiten, andere kwantificeerbare maatregelen voor werkgelegenheid te onderzoeken in verband met de regeling, rekening houdend met de arbeidsomstandigheden.

28. De EU zal steun blijven verlenen aan beleid en programma's voor een verbetering van de toegang tot en de kwaliteit van **onderwijs, beroepsonderwijs en arbeidsmarktgerichte opleiding** waarbij meer aandacht wordt geschonken aan analytisch denken, ondernemerschap, ontwikkeling van de particuliere sector en nieuwe technologieën, met name om de arbeidskansen van jongeren te vergroten.

29. In dezelfde geest zal worden ingezet op een grotere **mobilititeit van studenten en docenten** en op capaciteitsopbouwprojecten via Erasmus+ en andere programma's. De EU is bijzonder ingenomen met het succes van Jordaanse universiteiten in het onderdeel capaciteitsopbouw van het Erasmus+-programma tot 2020, en ziet uit naar een goede participatiegraad aan het nieuwe programma vanaf 2021, dat ook mogelijkheden zal bieden voor samenwerking tussen Jordaanse en Europese instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en jongerenorganisaties.

30. De EU zal nauw met Jordanië blijven samenwerken om ertoe bij te dragen dat alle kinderen, zowel jongens als meisjes, die in het land leven, zonder uitzondering gelijke kansen krijgen om school te lopen en **kwaliteitsvol basisonderwijs** te genieten. De EU biedt aanzienlijke steun voor het bouwen van scholen, het inschrijven van Syrische studenten in het formele onderwijsstelsel en het in dienst nemen en opleiden van leerkrachten. De EU is bereid steun te verlenen aan inspanningen om het onderwijsprogramma te ontwikkelen en te moderniseren, ook in het licht van de grondwetswijzigingen, en met name om de burgerschapsvorming van kinderen te bevorderen, hen voor te bereiden om actieve en verantwoordelijke burgers te worden, en zo de inspanningen te begeleiden om het politieke stelsel in Jordanië te moderniseren.

31. De EU blijft zich inzetten voor een betere integratie van **onderzoek en innovatie** in het onderwijs en in programma's voor technisch en beroepsonderwijs en -opleiding, alsmede in investeringen van de openbare en de particuliere sector. Nauwe samenwerking tussen onderzoeks- en innovatiecentra en kleine en middelgrote ondernemingen zal een gunstig effect hebben op het concurrentievermogen van Jordanië. De EU moedigt Jordanië aan ten volle gebruik te maken van Horizon Europa en van onderzoeksmobiliteit en partnerschapsinitiatieven, en zich aan te sluiten bij het programma Creatief Europa van de EU.

32. De EU is ingenomen met de ondertekening, op 11 december 2018, van de uitvoeringsregeling voor de deelname van Jordanië aan het **partnerschap voor onderzoek en innovatie in het Middellandse Zeegebied** (Prima-initiatief), waardoor het land een ambitieuze agenda kan integreren voor gezamenlijk gefinancierd onderzoek op de belangrijke gebieden van waterbeheer en het verband daarvan met landbouw en voedselproductie.

33. De EU is ingenomen met de belangstelling van Jordanië voor samenwerking op ruimtevaartgebied, met inbegrip van de European Geostationary Navigation Overlay Service (Egnos)/Galileo, en ziet uit naar onderhandelingen met het oog op de uitbreiding van de dekking van Egnos tot Jordanië en de ruimere regio.

34. De EU is ingenomen met de aanzienlijke vooruitgang die Jordanië heeft geboekt bij de uitvoering van zijn nationaal bepaalde bijdrage. De bestrijding van de klimaatverandering blijft een topprioriteit voor de EU. De tot dusver genomen maatregelen, waaronder het Plan voor groene groei, zijn belangrijke stappen voorwaarts in de transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie. De EU streeft naar nauwere samenwerking met Jordanië om de transitie naar schone energie te versnellen en beleid inzake groen herstel te stimuleren. Het vergroten van de capaciteit voor aanpassing aan de klimaatverandering en het verminderen van het risico op rampen, evenals het bestrijden van milieudegradatie, zijn prioriteiten voor gezamenlijk optreden in Jordanië. De EU wil zich graag actief blijven inzetten op het gebied van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie – overeenkomstig de strategie voor de Jordaanse energiesector (2020-2030) – regionale elektriciteitsnetverbindingen, en de overgang naar een veilige en duurzame koolstofarme economie. De EU ondersteunt middelenefficiënte groei, duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en de agenda voor **groene groei** in Jordanië. De EU zal de strategische samenwerking met internationale financiële instellingen en de particuliere sector versterken om de ontwikkeling van duurzame investeringsmogelijkheden te ondersteunen in overeenstemming met de nationale prioriteiten. De EU zal met Jordanië samenwerken bij het stimuleren van innovatief onderzoek en op kennis gebaseerde oplossingen voor het bestrijden van klimaatverandering en het bevorderen van de overgang naar schone, veilige en duurzame energie.

35. De EU ondersteunt de **integratie van het milieu** in ontwikkelingssectoren, met name watervoorziening, waaronder afvalwaterbehandeling en -netwerken, het beheer van vaste afvalstoffen en toepassingen op het gebied van groene energie. De EU onderkent het belang van waterzekerheid in Jordanië en herhaalt dat zij bereid is met Jordanië samen te werken om de efficiëntie en duurzaamheid van het beheer van de watervoorraden verder te verbeteren, en aldus steun te verlenen aan het "Team Europa"-initiatief voor "duurzaam waterbeheer" en, in de context daarvan, aan de uitvoering van het project **Aqaba-Amman Water Desalination and Conveyance** (AAWDC). De EU is verheugd over het positieve resultaat van de donorconferentie van 31 maart 2022 voor dit project en blijft, naast haar toezegging die zij bij deze gelegenheid heeft gedaan, vastbesloten het project verder te steunen. In dit verband moedigt de EU goed waterbeheer aan door middel van verscheidene voorafgaande of gelijktijdige sectorale hervormingen om de efficiëntie en levensvatbaarheid van het project te waarborgen (nationale sanering van het waternet, hervorming van de prijsstelling en hervorming van de landbouw om waterafval te verminderen) en staat zij klaar om steun te verlenen. De EU spreekt nogmaals haar steun uit voor regionale projecten die ook de Palestijnse zijde ten goede kunnen komen in een geest van bevordering van regionale samenwerking (bijvoorbeeld de modernisering van de Koning Hoessein-brug). De EU is ook ingenomen met het akkoord van Jordanië over de oprichting van het "investeringsplatform EU-Jordanië", een forum voor de identificatie en voorbereiding van toekomstige investeringsprojecten, in overeenstemming met de nationale prioriteiten van Jordanië en in coördinatie met bilaterale en multilaterale donoren, dat Jordanië ook in staat zou stellen ten volle gebruik te maken van de mogelijkheden die worden geboden door het nabuurschapsinvesteringsplatform en het nieuwe systeem van garanties van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling+ (EFDO+).

Bevorderen van goed bestuur, de rechtsstaat, democratische hervormingen en de eerbiediging van de mensenrechten

36. De eerbiediging van de **democratische beginselen, fundamentele vrijheden en mensenrechten** is een van de centrale pijlers van de associatieovereenkomst tussen de EU en Jordanië. De EU blijft veel waarde hechten aan de permanente dialoog op politiek en hoog ambtelijk niveau en zal inspanningen om de rechtsstaat te versterken, de transparantie te vergroten, doeltreffende en verantwoordingsplichtige instellingen op te zetten en tegelijkertijd de mensenrechten te beschermen en bevorderen voor iedereen, blijven aanmoedigen en ondersteunen. De EU zou verdere samenwerking met Jordanië op dit gebied toejuichen. De EU prijst de inspanningen die worden geleverd voor een effectief, onafhankelijk en goed functionerend gerechtelijk apparaat, is van mening dat deze voort moeten worden gezet, en zal blijven samenwerken met Jordanië om het land aan te sporen de rechtsbijstand uit te breiden, waarbij ook de rol van het maatschappelijk middenveld daarin moet worden ondersteund. De EU zal Jordanië blijven steunen bij de uitvoering van zijn strategie voor justitiële hervorming, onder meer door de verbinding tussen de rechtsstaat en veiligheid, evenals internationale justitiële samenwerking, te bevorderen. In dit verband onderstreept de EU dat transparantie en juridische waarborgen in alle fasen van het strafproces moeten worden gegarandeerd, ook in rechtbanken voor staatsveiligheid, en dat ook voor administratieve detentie, waarvan beperkt gebruik moet worden gemaakt en waarover gerechtelijk toezicht moet worden gehouden, juridische waarborgen moeten worden ingevoerd.

37. De EU is ingenomen met de door de Jordaanse leiders geformuleerde doelstellingen voor een **moderner politiek stelsel, een sterkere rol voor het parlement** en een sterker **stelsel van politieke partijen** in het land. In dit verband is de EU ingenomen met de aanbevelingen van het Koninklijk Comité voor modernisering van het politieke stelsel, en bereid om de opvolging van deze aanbevelingen op alle mogelijke manieren te ondersteunen. De EU hecht veel belang aan de inclusie van jongeren en vrouwen, en spoort aan tot verdere inspanningen om ervoor te zorgen dat instellingen volledig representatief zijn. De EU wijst op het belang van burger- en politieke participatie en is in dit verband ingenomen met de vaststelling van de wetgeving inzake politieke partijen en de kieswetten, en ziet uit naar de uitvoering ervan; de EU is bereid om programma's voor burgerschapsvorming te ondersteunen, in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs. De EU hecht veel waarde aan het waarborgen van de vrijheid van mening, meningsuiting, vereniging en vreedzame vergadering, en aan de cruciale rol van de media, onafhankelijke journalisten en het maatschappelijk middenveld. De EU moedigt ook de herziening van het desbetreffende juridische kader aan, waaronder de wet cybercriminaliteit en de defensiebevelen zodat ze overeenstemmen met de internationale normen, en is bereid deze herziening te ondersteunen.

37 bis. De EU is ingenomen met de instelling van een comité om de overheid te moderniseren, en met het ambitieuze tijdschema voor de ontwikkeling van een routekaart vóór eind juni 2022. De EU spoort aan tot de ontwikkeling van concrete activiteiten om de openbare dienstverlening te verbeteren, te zorgen voor efficiënte en effectieve overheidsinstanties en meer burgerparticipatie, en is bereid deze ontwikkeling te ondersteunen. De EU is tevens ingenomen met de lopende dialoog tussen de Jordaanse autoriteiten en belanghebbenden om vast te stellen waar groeipotentieel is voor een aantal belangrijke economische sectoren met de bedoeling een alomvattend economisch plan op te stellen.

38. De EU herhaalt dat het belangrijk is om te zorgen voor een veilige en faciliterende ruimte, zowel online als offline, voor het maatschappelijk middenveld, de media en journalisten, die kan bijdragen tot de ontwikkeling en modernisering van het land, en spoort Jordanië aan hiervoor een duidelijk juridisch kader vast te stellen. De EU neemt nota van de uitdagingen voor het maatschappelijk middenveld, moedigt de bevordering van een actief maatschappelijk middenveld aan, met het oog op de opbouw van vreedzame, rechtvaardige, inclusieve en democratische samenlevingen, evenals de bevordering van de dienstverlening en het onder de aandacht brengen van het politieke moderniseringsproces, en blijft zich hiervoor inzetten. Hoewel de EU de legitieme bezorgdheid van Jordanië in verband met veiligheid en terrorismebestrijding onderkent, blijft zij van oordeel dat een open, inclusieve en veerkrachtige maatschappij waarin de mensenrechten en de fundamentele vrijheden worden bevorderd en beschermd, het beste recept is tegen radicalisering en instabiliteit.

39. De EU spoort Jordanië aan werk te maken van verdere versterking van zijn juridisch kader om het volledig af te stemmen op de normen van het Verdrag tegen foltering van de Verenigde Naties, waarbij Jordanië partij is, mede door strafbaarstelling van alle vormen van foltering en mishandeling. De EU spoort Jordanië aan het Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag tegen foltering te ratificeren, en roept Jordanië op alle vermeende gevallen van foltering te blijven onderzoeken en de daders te vervolgen. De EU roept Jordanië voorts op gehoor te geven aan de aanbevelingen van de universele periodieke doorlichting (UPR).

40. De EU spoort Jordanië aan verdere vooruitgang te boeken richting volledige gendergelijkheid, volledige eerbiediging van de mensenrechten van vrouwen en meisjes en volledige verwezenlijking van hun empowerment, en de uitbanning van seksueel en gendergerelateerd geweld. In dit verband pleiten wij voor bijzondere aandacht voor kindhuwelijken, huwelijken op jonge leeftijd en gedwongen huwelijken, "beschermende hechtenis", toegang tot de rechter voor vrouwen en de volledige tenuitvoerlegging van een juridisch kader dat de mensenrechten van vrouwen en slachtoffers van seksueel en gendergerelateerd geweld beschermt. De EU is bereid de nationale strategie voor vrouwen en het nationale actieplan voor de uitvoering van Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid van Jordanië te ondersteunen.

41. De EU prijst het feit dat Jordanië zich inspant om ervoor te zorgen dat verschillende religieuze groepen vreedzaam naast elkaar kunnen leven, en is bereid om deze inspanningen te ondersteunen. De EU ziet uit naar initiatieven ter bevordering van multiculturalisme en culturele diversiteit, waarmee ook een positief voorbeeld zou worden gegeven aan de hele regio.

42. Hoewel de laatste executie dateert van maart 2017, betreurt de EU de onderbreking door Jordanië van het feitelijk moratorium op de **doodstraf** in 2014, en roept zij Jordanië op het moratorium opnieuw in te stellen met de bedoeling de doodstraf uiteindelijk af te schaffen.

43. De EU ziet uit naar de hervorming van het juridisch en institutioneel kader van Jordanië in verband met het mensenrecht op privacy en op gegevensbescherming, en is bereid de desbetreffende inspanningen van Jordanië te ondersteunen.

Uitvoeren van het mobiliteitspartnerschap EU-Jordanië

44. Migratie en mobiliteit vormen een horizontaal thema in de samenwerking tussen de EU en Jordanië, ook in de context van het aanpakken van mensenhandel, in het bijzonder voor vrouwen en minderjarigen in kwetsbare situaties. De EU is ingenomen met de initiatieven in het kader van het mobiliteitspartnerschap en moedigt de actieve verkenning aan van de verdere mogelijkheden tot samenwerking in dit kader. De EU is verheugd over de start in november 2016 van bilaterale besprekingen over **visumversoepeling** en **overname** van personen die zonder vergunning op het grondgebied verblijven, en zij is bereid vooruitgang te boeken met het onderhandelingsproces teneinde een alomvattende overeenkomst te bereiken.